

Główny
Urząd
Miar

dokładnie
100 lat
1919-2019

Słowniczek

WYBRANYCH TERMINÓW
I DEFINICJI STOSOWANYCH
W METROLOGII
I PROBIERNICTWIE

PL/EN/PL

Słownik

WYBRANYCH TERMINÓW
I DEFINICJI STOSOWANYCH
W METROLOGII
I PROBIERNICTWIE

PL/EN/PL

Warszawa 2019

gum.gov.pl

Patronat Narodowy
Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
Andrzeja Dudy
w Stulecie Odzyskania Niepodległości

niepodległa | POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

ul. Elektoralna 2
00-139 Warszawa
tel. 22 581 93 99 (centrala)
fax: 22 581 93 92
e-mail: gum@gum.gov.pl

Materiał opracowano w Biurze Strategii Głównego Urzędu Miar.

Główny Urząd Miar (GUM) jest krajową instytucją metrologiczną. Działa na rzecz zagwarantowania zdolności pomiarowych niezbędnych dla zrównoważonego rozwoju gospodarki, zapewnienia odpowiedniego poziomu jakości życia społeczeństwa oraz zabezpieczenia interesów obywateli.

Zadania GUM obejmują szerokie spektrum zagadnień związanych z metrologią – jednostkami miar, ich definicjami, jak również zaawansowanymi technologicznie wzorcami pomiarowymi oraz tematyką ochrony bezpieczeństwa gospodarczego i technicznego państwa.

Wydanie II poprawione, Warszawa 2019

©GUM 2018

SPIS TREŚCI

SŁOWNICZEK POLSKO-ANGIELSKI	7
1. Komórki organizacyjne GUM, komitety, zespoły	8
2. Jednostki terenowe	12
3. Funkcje/Stanowiska	13
4. Organizacje, stowarzyszenia, komitety, programy, słowniki i porozumienia międzynarodowe, dokumenty	14
5. Wybrane podstawowe terminy metrologiczne	18
6. Wybrane podstawowe terminy probiercze	20
7. Wybrane definicje	22
 SŁOWNICZEK ANGIELSKO-POLSKI	 25
1. GUM organisational units, committees, teams	26
2. GUM regional units	30
3. Function/Position	31
4. Organisations, associations, committees, programs, vocabularies and agreements	32
5. Selected basic metrological terms	36
6. Selected basic assay terms	38
7. Selected definitions	40

Główny
Urząd
Miar

A decorative graphic element consisting of several parallel white lines of varying lengths, arranged in a fan-like pattern, pointing towards the main text.

dokładnie
100 lat
1919-2019

A single white diagonal line extending from the bottom of the '100' towards the bottom right corner of the page.

Szanowni Państwo

Oddaję w Państwa ręce pierwsze wydanie polsko-angielskiego i angielsko-polskiego słowniczka wybranych terminów i definicji stosowanych w metrologii i probiernictwie. Słowniczek został przygotowany w Biurze Strategii we współpracy z komórkami organizacyjnymi GUM oraz z Okręgowymi Urzędami Miar.

Niniejszy słowniczek uzupełnia oficjalną terminologię metrologiczną przedstawioną w publikacjach:

- „Międzynarodowy słownik metrologii. Pojęcia podstawowe i ogólne oraz terminy z nimi związane (VIM)” PKN-ISO/IEC Guide 99:2010.
- „Międzynarodowy Słownik Terminów Metrologii Prawnej”, Główny Urząd Miar, 2015.

Proszę o traktowanie zamieszczonego słownictwa jako zbioru otwartego i o zgłaszanie terminów, których Państwa zdaniem brakuje, i które powinny uzupełnić kolejne wydanie. Propozycje będzie przyjmowało Biuro Strategii Głównego Urzędu Miar.

Słowniczek jest podzielony na kategorie uporządkowane zgodnie ze strukturą organizacyjną GUM lub alfabetycznie, każda strona słowniczka jest ponumerowana.

Słowniczek ma służyć ujednoliceniu terminologii, a także jako pomoc w kontaktach z obcojęzycznymi partnerami i klientami GUM oraz w przygotowaniu tłumaczeń dokumentów, opracowań broszur i innych publikacji.

PL/EN

1. Komórki organizacyjne GUM, komitety, zespoły

Nazwy komórek organizacyjnych GUM	GUM organizational units names
Biuro	Bureau
Laboratorium	Laboratory
Pracownia	Section
Urząd	Office
Wieloosobowe Stanowisko Pracy	Group
Wydział	Division
Zakład	Department
Zespół	Team
Główny Urząd Miar	Central Office of Measures
Laboratoria	Laboratories
<i>Samodzielne Laboratorium Akustyki i Drgań</i>	<i>Acoustics and Vibration Laboratory</i>
Pracownia Akustyki	Acoustics Section
Pracownia Drgań	Vibration Section
<i>Samodzielne Laboratorium Czasu i Częstotliwości</i>	<i>Time and Frequency Laboratory</i>
<i>Samodzielne Laboratorium Chemii</i>	<i>Chemistry Laboratory</i>
Pracownia Analizy Gazów	Gas Analysis Section
Pracownia Analiz Elektrochemicznych	Electrochemical Analysis Section
Pracownia Analiz Nieorganicznych	Inorganic Analysis Section
<i>Samodzielne Laboratorium Długości</i>	<i>Length Laboratory</i>
Pracownia Długości	Length Section
Pracownia Kąta	Angles Section
Pracownia Precyzyjnych Pomiarów Geometrycznych	Precise Geometric Measurement Section
Pracownia Taksometrów i Tachografów	Taximeters and Tachographs Section
<i>Samodzielne Laboratorium Elektryczności i Magnetyzmu</i>	<i>Electricity and Magnetism Laboratory</i>
Pracownia Wzorców Wielkości Elektrycznych	Electrical Quantities Standards Section

Nazwy komórek organizacyjnych GUM	GUM organizational units names
Pracownia Wielkości Elektrycznych Małej Częstotliwości	Low Frequency Electrical Quantities Section
Pracownia Pomiarów Elektroenergetycznych	Electrical Power Engineering Measurements Section
Pracownia Mikrofal, Pola Elektromagnetycznego i Kompatybilności Elektromagnetycznej	Microwaves, Electromagnetic Field and Electromagnetic Compatibility Section
<i>Samodzielne Laboratorium Fotometrii i Radiometrii</i>	<i>Photometry and Radiometry Laboratory</i>
Pracownia Wzorców Spektrofotometrycznych	Spectrophotometric Standards Section
Pracownia Wzorców Fotometrycznych i Radiometrycznych	Photometric and Radiometric Standards Section
Wielosobowe Stanowisko Pracy ds. Wzorców Barwy	Colour Standards Group
<i>Samodzielne Laboratorium Masy</i>	<i>Mass Laboratory</i>
Pracownia Wąg i Wzorców Masy	Mass Standards and Weighing Instruments Section
Pracownia Siły i Twardości	Force and Hardness Section
Pracownia Fizykochemii	Physicochemistry Section
Pracownia Termodynamiki	Thermodynamics Section
Wielosobowe Stanowisko Pracy ds. Certyfikacji	Certification Group
<i>Samodzielne Laboratorium Promieniowania Jonizującego</i>	<i>Ionizing Radiation Laboratory</i>
<i>Samodzielne Laboratorium Przepływów</i>	<i>Flow Laboratory</i>
Pracownia Przepływu Gazu	Gas Flow Section
Pracownia Przepływu Cieczi i Pomiarów Ciepła	Fluid Flow and Heat Measurements Section
<i>Samodzielne Laboratorium Termometrii</i>	<i>Thermometry Laboratory</i>
Pracownia Temperatury	Temperature Section
Pracownia Wilgotności	Humidity Section
Zakład Metrologii Interdyscyplinarnej	Department of Interdisciplinary Metrology
Wielosobowe Stanowisko Pracy ds. Metrologii Interdyscyplinarnej	Interdisciplinary Metrology Group
Wydział Certyfikacji GUM-cert	GUM-cert Certification Division

Nazwy komórek organizacyjnych GUM	GUM organizational units names
Pracownia Kas Rejestrujących	Cash Registers Section
Pracownia Badań Oprogramowania	Software Research Section
Pracownia Wsparcia Metrologii	Metrology Assistance Section
Biuro Strategii	Bureau of Strategy
Wydział Strategii i Rozwoju	Strategy and Development Division
Wydział Promocji Metrologii i Probiernictwa	Metrology and Hallmarking Promotion Division
Wieloosobowe Stanowisko Pracy ds. Współpracy Zagranicznej	International Cooperation Group
Wieloosobowe Stanowisko Pracy ds. Obsługi Organizacyjnej Kierownictwa Urzędu	Office Management Service Cooperation Group
Biuro Służby Miar	Bureau of Measurement Service
Wydział Administracji Terenowej	Regional Administration Division
Wydział Nadzoru Rynku	Market Surveillance Division
Wydział Działalności Regulowanej	Regulated Activities Division
Biuro Dyrektora Generalnego	Bureau of General Director
Wydział Kadr i Rozwoju Zawodowego	Human Resources and Career Development Division
Wydział Informatyki	IT Division
Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego	Security and Crisis Management Division
Wydział Finansów i Logistyki	Finances and Logistics Division
Wydział Administracyjno-Techniczny	Administrative and Technical Division
Wydział Obsługi Klientów i Urzędu	Customer and Office Service Division
Wydział Prawny	Legal Division
Wydział Koordynacji Projektów	Project Coordination Division
Wydział Zamówień Publicznych	Public Procurement Division
Wydział Koordynacji Zarządzania	Management Coordination Division
Zespół Radców Prawnych	Attorneys-at-law Team
Samodzielne Stanowisko Pracy ds. Audytu Wewnętrznego	Internal Audit Self-contained Position
Samodzielne Stanowisko Pracy ds. Kontroli	Supervision Self-contained Position

Nazwy komitetów i zespołów	Committees and teams names
Komitety Techniczne (KT)	Technical Committees (TC)
Komitet Techniczny ds. akustyki i drgań	Technical Committee for acoustics and vibration
Komitet Techniczny ds. chemii	Technical Committee for chemistry
Komitet Techniczny ds. czasu i częstotliwości	Technical Committee for time and frequency
Komitet Techniczny ds. długości	Technical Committee for length
Komitet Techniczny ds. elektryczności i magnetyzmu	Technical Committee for electricity and magnetism
Komitet Techniczny ds. fotometrii i radiometrii	Technical Committee for photometry and radiometry
Komitet Techniczny ds. masy	Technical Committee for mass
Komitet Techniczny ds. promieniowania jonizującego	Technical Committee for ionizing radiation
Komitet Techniczny ds. przepływów	Technical Committee for flow
Komitet Techniczny ds. termometrii	Technical Committee for thermometry
Konsultacyjne Zespoły Metrologiczne (KZM)	Consultative Metrology Teams
Konsultacyjny Zespół ds. rozwoju przemysłu województwa świętokrzyskiego	Consultative Team for industrial development of the świętokrzyskie voivodeship
Konsultacyjny Zespół ds. probiernictwa	Consultative Team for hallmarking
Konsultacyjny Zespół Metrologiczny ds. energii	Consultative Metrology Team for energy
Konsultacyjny Zespół Metrologiczny ds. infrastruktury i zastosowań specjalnych	Consultative Metrology Team for infrastructure and special applications
Konsultacyjny Zespół Metrologiczny ds. pojazdów o napędzie elektrycznym	Consultative Metrology Team for vehicles with electric drive
Konsultacyjny Zespół Metrologiczny ds. regulacji rynku	Consultative Metrology Team for market regulations
Konsultacyjny Zespół Metrologiczny ds. środowiska i zmian klimatycznych	Consultative Metrology Team for environment and climate change
Konsultacyjny Zespół Metrologiczny ds. technologii i procesów przemysłowych	Consultative Metrology Team for technology and industrial processes
Konsultacyjny Zespół Metrologiczny ds. zdrowia i bezpieczeństwa żywności	Consultative Metrology Team for health and food safety

2. Jednostki terenowe

Nazwy komórek terenowych GUM i innych jednostek	GUM regional units and other units names
Jednostka Terenowa Służby Miar	Regional Measurement Service Unit
Jednostki Terenowe	Regional Units
Jednostka akredytująca	Accreditation body
Jednostka oceniająca zgodność	Conformity assessment body
Nadzór Metrologiczny	Metrological Supervision
Nadzór Probierczy	Hallmarking Supervision
Nadzór Probierczy nad rynkiem	Hallmarking Market Surveillance
Okręgowy Urząd Miar	Regional Office of Measures
Okręgowy Urząd Probierczy	Regional Assay Office
Organ Administracyjny ds. Metrologii	Metrological Authority
Wydział Zamiejscowy w [Tczewie] Okręgowego Urzędu Miar w [Gdańsku]	Local Branch in [Tczew] of Regional Office of Measures in [Gdańsk]

3. Funkcje/Stnowiska

Nazwa funkcji/stanowisk	Function/position names
Audytu wewnętrznego	Internal auditor
Dyrektor Biura	Department Director
Dyrektor Generalny Urzędu	General Director
Dyrektor Okręgowego Urzędu Miar w [Krakowie]	Director of the Regional Office of Measures in [Kraków]
Ekspert	Expert
Główny metrolog	Chief Metrologist
Główny specjalista	Chief Specialist
Główny specjalista ds. legislacji	Chief Specialist of Legislation
Inspektor	Inspector
Kierownik laboratorium	Head of Laboratory
Kierownik pracowni	Head of Section
Metrolog	Metrologist
Naczelnik (wydziału)	Head of Division
Portier	Guard
Prezes	President
Radca prawny	Attorneys-at-law
Radca prezesa	Counselor of the President
Recepcjonista	Receptionist
Specjalista	Specialist
Starszy inspektor	Senior Inspector
Starszy księgowy	Senior Accountant
Starszy metrolog	Senior Metrologist
Starszy serwisant	Senior Serviceman
Starszy specjalista	Senior Specialist
Starszy technik	Senior Technician
Wiceprezes	Vice-President
Zastępcy dyrektora	Deputy Director

4. Organizacje, stowarzyszenia, komitety, programy, słowniki i porozumienia międzynarodowe, dokumenty

Nazwy organizacji, stowarzyszeń, komitetów, programy, słowniki i porozumienia międzynarodowe	Organisations, associations, committees, programs, vocabularies and agreements names
BIPM Międzynarodowe Biuro Miar	International Bureau of Weights and Measures <i>Bureau International des Poids et Mesures (FR)</i>
CCAUV Komitet Doradczy ds. Akustyki, Ultradźwięków i Drgań	Consultative Committee for Acoustics, Ultrasound and Vibration <i>Comité consultatif de l'acoustique, des ultrasons et des vibrations (FR)</i>
CCEM Komitet Doradczy ds. Elektryczności i Magnetyzmu	Consultative Committee for Electricity and Magnetism <i>Comité consultatif d'électricité et magnétisme (FR)</i>
CCL Komitet Doradczy ds. Długości	Consultative Committee for Length <i>Comité consultatif des longueurs (FR)</i>
CCM Komitet Doradczy ds. Masy i Wielkości związanych	Consultative Committee for Mass and Related Quantities <i>Comité consultatif pour la masse et les grandeurs apparentées (FR)</i>
CCPR Komitet Doradczy ds. Fotometrii i Radiometrii	Consultative Committee for Photometry and Radiometry <i>Comité consultatif de photométrie et radiométrie (FR)</i>
CCQM Komitet Doradczy ds. Liczności Materii – Metrologia w Chemii i Biologii	Consultative Committee for Amount of Substance – Metrology in Chemistry and Biology <i>Comité Consultatif pour la Quantité de Matière: Métrologie en Chimie et Biologie (FR)</i>
CCRI Komitet Doradczy ds. Promieniowania Jonizującego	Consultative Committee for Ionizing Radiation <i>Comité consultatif des rayonnements ionisants (FR)</i>
CCT Komitet Doradczy ds. Termometrii	Consultative Committee for Thermometry <i>Comité consultatif de thermométrie (FR)</i>
CCTF Komitet Doradczy ds. Czasu i Częstotliwości	Consultative Committee for Time and Frequency <i>Comité consultatif du temps et des fréquences (FR)</i>
CCU Komitet Doradczy ds. Jednostek	Consultative Committee for Units <i>Comité consultatif des unités (FR)</i>

Nazwy organizacji, stowarzyszeń, komitetów, programy, słowniki i porozumienia międzynarodowe	Organisations, associations, committees, programs, vocabularies and agreements names
CGPM Generalna Konferencja Miar	General Conference on Weights and Measures <i>Conférence Générale des Poids et Mesures (FR)</i>
CIPM Międzynarodowy Komitet Miar	International Committee for Weights and Measures <i>Comité International des Poids et Mesures (FR)</i>
CIPM MRA Porozumienie o wzajemnym uznawaniu państwowych wzorców pomiarowych oraz świadectw wzorcowania i pomiarów wydawanych przez krajowe instytucje metrologiczne	Mutual recognition of national measurement standards and of calibration and measurement certificates issued by national metrology institutes MRA – Mutual Recognition Arrangement
CODATA Komitet Danych dla Nauki i Techniki	Committee on Data for Science and Technology
GV4 Grupa Wyszehradzka Urzędów Probierczych	Visegrad Group of Assay Offices
EMPIR Europejski Program na rzecz Innowacji i Badań w dziedzinie Metrologii	European Metrology Programme for Innovation and Research
EMRP Europejski Program Badawczo-Rozwojowy w dziedzinie Metrologii	European Metrology Research Programme
EURAMET Europejskie Stowarzyszenie Krajowych Instytucji Metrologicznych	European Association of National Metrology Institutes
Komitety Techniczne EURAMET	EURAMET Technical Committees
Komitet Techniczny ds. Akustyki, Ultradźwięków i Drgań	Technical Committee for Acoustics, Ultrasound and Vibration (TC-AUV)
Komitet Techniczny ds. Elektryczności i Magnetyzmu	Technical Committee for Electricity and Magnetism (TC-EM)
Komitet Techniczny ds. Przepływów	Technical Committee for Flow (TC-F)
Komitet Techniczny ds. Metrologii Interdyscyplinarnej	Technical Committee for Interdisciplinary Metrology (TC-IM)
Komitet Techniczny ds. Promieniowania Jonizującego	Technical Committee for Ionising Radiation (TC-IR)
Komitet Techniczny ds. Długości	Technical Committee for Length (TC-L)
Komitet Techniczny ds. Masy i Wielkości Związanych	Technical Committee for Mass and Related Quantities (TC-M)
Komitet Techniczny ds. Metrologii w Chemii	Technical Committee for Metrology in Chemistry (TC-MC)

Nazwy organizacji, stowarzyszeń, komitetów, programy, słowniki i porozumienia międzynarodowe	Organisations, associations, committees, programs, vocabularies and agreements names
Komitet Techniczny ds. Fotometrii i Radiometrii	Technical Committee for Photometry and Radiometry (TC-PR)
Komitet Techniczny ds. Jakości	Technical Committee for Quality (TC-Q)
Komitet Techniczny ds. Termometrii	Technical Committee for Thermometry (TC-T)
Komitet Techniczny ds. Czasu i Częstotliwości	Technical Committee for Time and Frequency (TC-TF)
IAAO Międzynarodowe Stowarzyszenie Urzędów Probierczych	International Association of Assay Offices
IEC Międzynarodowa Komisja Elektrotechniczna	International Electrotechnical Commission
ILAC Międzynarodowa Współpraca w Akredytacji Laboratoriów	International Laboratory Accreditation Cooperation
ISO Międzynarodowa Organizacja Normalizacyjna	International Organization for Standardization
JCGM Wspólny Komitet ds. Przewodników w Metrologii	Joint Committee for Guides in Metrology
KCDB Baza danych BIPM zawierająca wyniki porównań kluczowych i uzupełniających, a także wykaz, zaakceptowanych po przeglądzie, zdolności pomiarowych CMC zgłoszonych przez każde NMI	Key Comparison Database BIPM database, consist of key and supplement comparison results, and post-review accepted measurement capabilities, reported by each NMI
Konwencja Metryczna	Metre Convention <i>Convention du Mètre (FR)</i>
Konwencja o kontroli i cechowaniu wyrobów z metali szlachetnych (Konwencja Wiedeńska, Konwencja Probiercza)	Convention on the control of articles of precious metals (Vienna Convention, Hallmarking Convention)
NMI Krajowa Instytucja Metrologiczna	National Metrology Institute (NMI)
OIML Międzynarodowa Organizacja Metrologii Prawnej	International Organization of Legal Metrology <i>Organisation Internationale de Métrologie Légale (FR)</i>
Rezolucje Generalnej Konferencji	Resolution of General Conference
WELMEC Europejska Współpraca w Dziedzinie Metrologii Prawnej	European Cooperation in Legal Metrology (former Western European Cooperation in Legal Metrology)

Nazwy organizacji, stowarzyszeń, komitetów, programy, słowniki i porozumienia międzynarodowe	Organisations, associations, committees, programs, vocabularies and agreements names
VIM Międzynarodowy Słownik Metrologii – Pojęcia podstawowe i terminy z nimi związane	International Vocabulary of Metrology – Basic and general concepts and associated terms <i>Vocabulaire international de métrologie (FR)</i>
VIML Międzynarodowy Słownik Terminów Metrologii Prawnej	International Vocabulary of Terms in Legal Metrology <i>Vocabulaire international des termes de métrologie légale (FR)</i>
Zalecenia OIML	Recommendations OIML

5. Wybrane podstawowe terminy metrologiczne

Terminy metrologiczne	Metrological terms
Błąd pomiaru	Measurement error
Dokładność pomiaru	Measurement accuracy
CMC zdolności w zakresie wzorcowania i pomiarów	Calibration and Measurement Capabilities
Częstotliwość cezowa	Caesium frequency $\Delta\nu_{\text{Cs}}$
Ewaluacja typu	Type evaluation
Indywidualność elementarna	Elementary entity
Jednostka miary	Unit of measurement; Measurement unit
Jednostka pochodna	Derived unit
Jednostka podstawowa	Base unit
Legalizacja pierwotna/ponowna	Initial/Subsequent verification
Legalizacja przyrządu pomiarowego	Verification of a measuring instrument
Metrologia prawna	Legal metrology
Międzynarodowy Układ Jednostek Miar (SI)	International System of Units SI
Niepewność pomiaru	Measurement uncertainty
Ocena zgodności	Conformity assessment
Odtwarzalność pomiaru	Measurement reproducibility
Pomiar	Measurement
Poprawność pomiaru	Measurement trueness
Powtarzalność pomiaru	Measurement repeatability
Prawna kontrola metrologiczna	Legal metrological control
Prawo metrologiczne	Law on metrology
Precyzja pomiaru	Measurement precision
Przekazywanie (rozpowszechnianie) jednostek miar	Dissemination of measurement units
Przyrząd pomiarowy	Measuring instrument
Spójność pomiarowa	Measurement traceability
Stała podstawowa	Fundamental constant
Stanowisko pomiarowe	Measuring stand

Terminy metrologiczne	Metrological terms
Stała Avogadra	Avogadro constant
Liczba Avogadra	Avogadro number
Świadectwo legalizacji	Verification certificate
Świadectwo zatwierdzenia typu	Type approval certificate
Transfer wiedzy	Knowledge transfer
Układ pomiarowy	Measuring system
Uznanie zatwierdzenia typu	Recognition of type approval
Wartość wielkości	Quantity value
Weryfikacja	Verification
Wielkość	Quantity
Wskazanie	Indication
Wycofanie zatwierdzenia typu	Withdrawal of a type approval
Wynik pomiaru	Measurement result
Wzorcowanie	Calibration
Wzorzec pomiarowy pierwotny/wtórny	Primary/Secondary measurement standard
Zatwierdzenie typu (z ograniczonym skutkiem)	Type approval (with limited effect)

6. Wybrane podstawowe terminy probiercze

Terminy probiercze	Assay terms
Absorpcja atomowa	Atomic absorption
Badanie na kamieniu probierczym	Touchstone testing
Badanie probiercze	Assaying (testing)
Biżuteria	Jewellery / Jewellery / Jewelry / Bijouterie
Cecha probiercza	Hallmark
Cechowanie – Oznaczanie cechą probierczą	Hallmarking
Cechowanie metodą laserową	Laser hallmarking
Cechy Urzędów Probierczych	Assay Office Marks / Marks of the Authorized Assay Offices
Ekspertyza probiercza	Hallmarking expertise
Fałszywa cecha/Fałszywy znak probierczy	False hallmark/ False mark/ Fake mark/ Counterfeit mark
Grawerować	Engrave
Iglice probiercze	Touchstone needles
Jednorodność stopu	Homogeneity of alloy
Kamienie szlachetne	Gems/ Gemstones/ Precious stones
Klejnoty	Jewels
Kontrola probiercza	Hallmarking inspections
Kupelacja (analityczne badanie stopu złota)	Cupellation
Liczba określająca próbę (np. „925” „585”)	Fineness mark
Lutować/ Lutowie	Solder
Metoda badawcza	Testing method
Metoda grawimetryczna	Gravimetric method
Metody pobierania próbek	Methods of taking samples
Miareczkowanie (analityczne badanie stopu srebra)	Titration
Mistrz probierczy	Assay master
Odlewać	Cast

Terminy probiercze	Assay terms
Oryginalna cecha probiercza	Genuine hallmark
Pobieranie próbki stopu	Taking the sample of alloy
Polerować	Polish
Prawo probiercze	Hallmarking law
Probierz/Probierca/Osoba wykonująca czynności probiercze	Assayer
Rejestr znaków imiennych	Register of responsibility marks
Spektroskopia rentgenowska	X-ray spectroscopy
Standardy prób/Obowiązujące próby	Standards of fineness
Stop	Alloy
Topić/Stapiać	Melt
Ustawa probiercza	Hallmarking Act
Wspólne cechy kontroli (CCM)	Common Control Marks
Wycinanie	Cutting out
Wyroby z metali nieszlachetnych	Base materials articles
Wyroby z metali szlachetnych	Articles of precious metals/Precious metal goods/Precious metal wares
Zeskrobanie	Scraping
Złotnik/Jubiler/Wytwórca wyrobów z metali szlachetnych	Goldsmith/Silversmith/Jeweler
Znaczniki probiercze/Narzędzia do umieszczania cech probierczych	Punches/Stamps
Znaki imienne producentów lub podmiotów odpowiedzialnych za próby i jakość wyrobu	Responsibility marks/Sponsor's marks/Mark of producer

7. Wybrane definicje

Definicje jednostek podstawowych SI	Definitions of SI base units
Sekunda, oznaczenie s, jest to jednostka SI czasu. Jest ona zdefiniowana poprzez przyjęcie ustalonej wartości liczbowej częstotliwości cezowej $\Delta\nu_{\text{Cs}}$, to jest częstotliwości nadsubtelnego przejścia w atomach cezu 133 w niezaburzonym stanie podstawowym, wynoszącej 9 192 631 770, wyrażonej w jednostce Hz, która jest równa s^{-1}	The second, symbol s, is the SI unit of time. It is defined by taking the fixed numerical value of the caesium frequency $\Delta\nu_{\text{Cs}}$, the unperturbed ground-state hyperfine transition frequency of the caesium 133 atom, to be 9 192 631 770 when expressed in the unit Hz, which is equal to s^{-1}
Metr, oznaczenie m, jest to jednostka SI długości. Jest ona zdefiniowana poprzez przyjęcie ustalonej wartości liczbowej prędkości światła w próżni c, wynoszącej 299 792 458, wyrażonej w jednostce m s^{-1}, przy czym sekunda zdefiniowana jest za pomocą częstotliwości cezowej $\Delta\nu_{\text{Cs}}$	The metre, symbol m, is the SI unit of length. It is defined by taking the fixed numerical value of the speed of light in vacuum c to be 299 792 458 when expressed in the unit m s^{-1}, where the second is defined in terms of the caesium frequency $\Delta\nu_{\text{Cs}}$
Kilogram, oznaczenie kg, jest to jednostka SI masy. Jest ona zdefiniowana poprzez przyjęcie ustalonej wartości liczbowej stałej Plancka h, wynoszącej $6,626\,070\,15 \times 10^{-34}$, wyrażonej w jednostce J s, która jest równa $\text{kg m}^2 \text{s}^{-1}$, przy czym metr i sekunda zdefiniowane są za pomocą c i $\Delta\nu_{\text{Cs}}$	The kilogram, symbol kg, is the SI unit of mass. It is defined by taking the fixed numerical value of the Planck constant h to be $6,626\,070\,15 \times 10^{-34}$ when expressed in the unit J s, which is equal to $\text{kg m}^2 \text{s}^{-1}$, where the metre and the second are defined in terms of c and $\Delta\nu_{\text{Cs}}$
Amper, oznaczenie A, jest to jednostka SI prądu elektrycznego. Jest ona zdefiniowana poprzez przyjęcie ustalonej wartości liczbowej ładunku elementarnego e, wynoszącej $1,602\,176\,634 \times 10^{-19}$, wyrażonej w jednostce C, która jest równa A s, gdzie sekunda zdefiniowana jest za pomocą $\Delta\nu_{\text{Cs}}$	The ampere, symbol A, is the SI unit of electric current. It is defined by taking the fixed numerical value of the elementary charge e to be $1,602\,176\,634 \times 10^{-19}$ when expressed in the unit C, which is equal to A s, where the second is defined in terms of $\Delta\nu_{\text{Cs}}$

Definicje jednostek podstawowych SI	Definitions of SI base units
Kelwin, oznaczenie K, jest to jednostka SI temperatury termodynamicznej. Jest ona zdefiniowana poprzez przyjęcie ustalonej wartości liczbowej stałej Boltzmanna k, wynoszącej $1,380\,649 \times 10^{-23}$, wyrażonej w jednostce J K^{-1}, która jest równa $\text{kg m}^2 \text{s}^{-2} \text{K}^{-1}$, gdzie kilogram, metr i sekunda zdefiniowane są za pomocą h, c i $\Delta\nu_{\text{Cs}}$	The kelvin, symbol K, is the SI unit of thermodynamic temperature. It is defined by taking the fixed numerical value of the Boltzmann constant k to be $1,380\,649 \times 10^{-23}$ when expressed in the unit J K^{-1}, which is equal to $\text{kg m}^2 \text{s}^{-2} \text{K}^{-1}$, where the kilogram, metre and second are defined in terms of h, c and $\Delta\nu_{\text{Cs}}$
Kandela, oznaczenie cd, jest to jednostka SI światłości w określonym kierunku. Jest ona zdefiniowana poprzez przyjęcie ustalonej wartości liczbowej skuteczności świetlnej monochromatycznego promieniowania o częstotliwości $540 \times 10^{12} \text{ Hz}$, K_{cd}, wynoszącej 683, wyrażonej w jednostce lm W^{-1}, która jest równa cd sr W^{-1} lub $\text{cd sr kg}^{-1} \text{m}^{-2} \text{s}^3$, gdzie kilogram, metr i sekunda są zdefiniowane za pomocą h, c i $\Delta\nu_{\text{Cs}}$	The candela, symbol cd, is the SI unit of luminous intensity in a given direction. It is defined by taking the fixed numerical value of the luminous efficacy of monochromatic radiation of frequency $540 \times 10^{12} \text{ Hz}$, K_{cd}, to be 683 when expressed in the unit lm W^{-1}, which is equal to cd sr W^{-1}, or $\text{cd sr kg}^{-1} \text{m}^{-2} \text{s}^3$, where the kilogram, metre and second are defined in terms of h, c and $\Delta\nu_{\text{Cs}}$
Mol, oznaczenie mol, jest to jednostka SI ilości substancji. Jeden mol zawiera dokładnie $6,022\,140\,76 \times 10^{23}$ obiektów elementarnych. Liczba ta jest ustaloną wartością liczbową stałej Avogadra N_{A} wyrażonej w jednostce mol^{-1} i zwana jest liczbą Avogadra. Ilość substancji, symbol n, układu jest miarą liczby obiektów elementarnych danego rodzaju. Obiektem elementarnym może być atom, cząsteczka, jon, elektron, każda inna cząstka lub danego rodzaju grupa cząstek.	The mole, symbol mol, is the SI unit of amount of substance. One mole contains exactly $6,022\,140\,76 \times 10^{23}$ elementary entities. This number is the fixed numerical value of the Avogadro constant N_{A}, when expressed in the unit mol^{-1} and is called the Avogadro number. The amount of substance, symbol n, of a system is a measure of the number of specified elementary entities. An elementary entity may be an atom, a molecule, an ion, an electron, any other particle or a specified group of particles.

EN/PL

1. GUM organisational units, committees, teams

GUM organizational units names	Nazwy komórek organizacyjnych GUM
Bureau	Biuro
Department	Zakład
Division	Wydział
Group	Wieloosobowe Stanowisko Pracy
Laboratory	Laboratorium
Office	Urząd
Section	Pracownia
Team	Zespół
Central Office of Measures	Główny Urząd Miar
Laboratories	Laboratoria
<i>Acoustics and Vibration Laboratory</i>	<i>Samodzielne Laboratorium Akustyki i Drgań</i>
Acoustics Section	Pracownia Akustyki
Vibration Section	Pracownia Drgań
<i>Time and Frequency Laboratory</i>	<i>Samodzielne Laboratorium Czasu i Częstotliwości</i>
<i>Chemistry Laboratory</i>	<i>Samodzielne Laboratorium Chemii</i>
Gas Analysis Section	Pracownia Analizy Gazów
Electrochemical Analysis Section	Pracownia Analiz Elektrochemicznych
Inorganic Analysis Section	Pracownia Analiz Nieorganicznych
<i>Length Laboratory</i>	<i>Samodzielne Laboratorium Długości</i>
Length Section	Pracownia Długości
Angles Section	Pracownia Kąta
Precise Geometric Measurement Section	Pracownia Precyzyjnych Pomiarów Geometrycznych
Taximeters and Tachographs Section	Pracownia Taksometrów i Tachografów
<i>Electricity and Magnetism Laboratory</i>	<i>Samodzielne Laboratorium Elektryczności i Magnetyzmu</i>
Electrical Quantities Standards Section	Pracownia Wzorców Wielkości Elektrycznych

GUM organizational units names	Nazwy komórek organizacyjnych GUM
Low Frequency Electrical Quantities Section	Pracownia Wielkości Elektrycznych Małej Częstotliwości
Electrical Power Engineering Measurements Section	Pracownia Pomiarów Elektroenergetycznych
Microwaves, Electromagnetic Field and Electromagnetic Compatibility Section	Pracownia Mikrofal, Pola Elektromagnetycznego i Kompatybilności Elektromagnetycznej
<i>Photometry and Radiometry Laboratory</i>	<i>Samodzielne Laboratorium Radiometrii i Fotometrii</i>
Spectrophotometric Standards Section	Pracownia Wzorców Spektrofotometrycznych
Photometric and Radiometric Standards Section	Pracownia Wzorców Fotometrycznych i Radiometrycznych
Colour Standards Group	Wielosobowe Stanowisko Pracy ds. Wzorców Barwy
<i>Mass Laboratory</i>	<i>Samodzielne Laboratorium Masy</i>
Mass Standards and Weighing Instruments Section	Pracownia Wag i Wzorców Masy
Force and Hardness Section	Pracownia Siły i Twardości
Physicochemistry Section	Pracownia Fizykochemii
Thermodynamics Section	Pracownia Termodynamiki
Certification Group	Wielosobowe Stanowisko Pracy ds. Certyfikacji
<i>Ionizing Radiation Laboratory</i>	<i>Samodzielne Laboratorium Promieniowania Jonizującego</i>
<i>Flow Laboratory</i>	<i>Samodzielne Laboratorium Przepływów</i>
Gas Flow Section	Pracownia Przepływu Gazu
Fluid Flow and Measurements Section	Pracownia Przepływu Cieczy i Pomiarów Ciepła
<i>Thermometry Laboratory</i>	<i>Samodzielne Laboratorium Termometrii</i>
Temperature Section	Pracownia Temperatury
Humidity Section	Pracownia Wilgotności
Department of Interdisciplinary Metrology	Zakład Metrologii Interdyscyplinarnej
Interdisciplinary Metrology Group	Wielosobowe Stanowisko Pracy ds. Metrologii Interdyscyplinarnej

GUM organizational units names	Nazwy komórek organizacyjnych GUM
GUM-cert Certification Division	Wydział Certyfikacji GUM-cert
Cash Registers Section	Pracownia Kas Rejestrujących
Software Research Section	Pracownia Badań Oprogramowania
Metrology Assistance Section	Pracownia Wsparcia Metrologii
Bureau of Strategy	Biuro Strategii
Strategy and Development Division	Wydział Strategii i Rozwoju
Metrology and Hallmarking Promotion Division	Wydział Promocji Metrologii i Probiernictwa
International Cooperation Group	Wieloosobowe Stanowisko Pracy ds. Współpracy Zagranicznej
Office Management Service Cooperation Group	Wieloosobowe Stanowisko Pracy ds. Obsługi Organizacyjnej Kierownictwa Urzędu
Bureau of Measurement Service	Biuro Służby Miar
Regional Administration Division	Wydział Administracji Terenowej
Market Surveillance Division	Wydział Nadzoru Rynku
Regulated Activities Division	Wydział Działalności Regulowanej
Bureau of General Director	Biuro Dyrektora Generalnego
Human Resources and Career Development Division	Wydział Kadr i Rozwoju Zawodowego
IT Division	Wydział Informatyki
Security and Crisis Management Division	Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego
Finances and Logistics Division	Wydział Finansów i Logistyki
Administrative and Technical Division	Wydział Administracyjno-Techniczny
Customer and Office Service Division	Wydział Obsługi Klientów i Urzędu
Legal Division	Wydział Prawny
Project Coordination Division	Wydział Koordynacji Projektów
Public Procurement Division	Wydział Zamówień Publicznych
Management Coordination Division	Wydział Koordynacji Zarządzania
Attorneys-at-law Team	Zespół Radców Prawnych
Internal Audit Self-contained Position	Samodzielne Stanowisko Pracy ds. Audytu Wewnętrznego
Supervision Self-contained Position	Samodzielne Stanowisko Pracy ds. Kontroli

Committees and teams names	Nazwy komitetów i zespołów
Consultative Metrology Teams	Konsultacyjne Zespoły Metrologiczne (KZM)
Consultative Metrology Team for energy	Konsultacyjny Zespół Metrologiczny ds. energii
Consultative Metrology Team for environment and climate change	Konsultacyjny Zespół Metrologiczny ds. środowiska i zmian klimatycznych
Consultative Metrology Team for health and food safety	Konsultacyjny Zespół Metrologiczny ds. zdrowia i bezpieczeństwa żywności
Consultative Metrology Team for infrastructure and special applications	Konsultacyjny Zespół Metrologiczny ds. infrastruktury i zastosowań specjalnych
Consultative Metrology Team for market regulations	Konsultacyjny Zespół Metrologiczny ds. regulacji rynku
Consultative Metrology Team for technology and industrial processes	Konsultacyjny Zespół Metrologiczny ds. technologii i procesów przemysłowych
Consultative Metrology Team for vehicles with electric drive	Konsultacyjny Zespół Metrologiczny ds. pojazdów o napędzie elektrycznym
Consultative Team for hallmarking	Konsultacyjny Zespół ds. probiernictwa
Consultative Team for industrial development of the świętokrzyskie voivodeship	Konsultacyjny Zespół ds. rozwoju przemysłu województwa świętokrzyskiego
Technical Committees (TC)	Komitety Techniczne (KT)
Technical Committee for acoustics and vibration	Komitet Techniczny ds. akustyki i drgań
Technical Committee for chemistry	Komitet Techniczny ds. chemii
Technical Committee for electricity and magnetism	Komitet Techniczny ds. elektryczności i magnetyzmu
Technical Committee for flow	Komitet Techniczny ds. przepływów
Technical Committee for ionizing radiation	Komitet Techniczny ds. promieniowania jonizującego
Technical Committee for length	Komitet Techniczny ds. długości
Technical Committee for mass	Komitet Techniczny ds. masy
Technical Committee for photometry and radiometry	Komitet Techniczny ds. fotometrii i radiometrii
Technical Committee for thermometry	Komitet Techniczny ds. termometrii
Technical Committee for time and frequency	Komitet Techniczny ds. czasu i częstotliwości

2. GUM regional units

GUM regional units and other units names	Nazwy jednostek terenowych GUM i innych jednostek
Accreditation body	Jednostka akredytująca
Conformity assessment body	Jednostka oceniająca zgodność
Hallmarking Market Surveillance	Nadzór Probierczy nad rynkiem
Hallmarking Supervision	Nadzór Probierczy
Local Branch in [Tczew] of Regional Office of Measures in [Gdańsk]	Wydział Zamiejscowy w [Tczewie] Okręgowego Urzędu Miar w [Gdańsku]
Metrological Authority	Organ Administracyjny ds. Metrologii
Metrological Supervision	Nadzór Metrologiczny
Regional Assay Office	Okręgowy Urząd Probierczy
Regional Measurement Service Unit	Jednostka Terenowa Służby Miar
Regional Office of Measures	Okręgowy Urząd Miar
Regional Units	Jednostki Terenowe

3. Function/Position

Function / position names	Nazwy funkcji/stanowisk
Attorneys-at-law	Radca prawny
Chief Metrologist	Główny metrolog
Chief Specialist	Główny specjalista
Chief Specialist of Legislation	Główny specjalista ds. legislacji
Counselor of the President	Radca prezesa
Department Director	Dyrektor Biura
Deputy Director	Zastępca dyrektora
Director of the Regional Office of Measures in [Kraków]	Dyrektor Okręgowego Urzędu Miar w [Krakowie]
Expert	Ekspert
General Director	Dyrektor Generalny Urzędu
Guard	Portier
Head of Division	Naczelnik (wydziału)
Head of Laboratory	Kierownik laboratorium
Head of Section	Kierownik pracowni
Inspector	Inspektor
Internal Auditor	Audytór wewnętrzny
Metrologist	Metrolog
President	Prezes
Receptionist	Recepcjonista
Senior Accountant	Starszy księgowy
Senior Inspector	Starszy inspektor
Senior Metrologist	Starszy metrolog
Senior Serviceman	Starszy serwisant
Senior Specialist	Starszy specjalista
Senior Technician	Starszy technik
Specialist	Specjalista
Vice-President	Wiceprezes

4. Organisations, associations, committees, programs, vocabularies and agreements

Organisations, associations, committees, programs, vocabularies and agreements names	Nazwy organizacji, stowarzyszeń, komitetów, programy, słowniki i porozumienia międzynarodowe
BIPM International Bureau of Weights and Measures <i>Bureau International des Poids et Mesures (FR)</i>	Międzynarodowe Biuro Miar
CCAUV Consultative Committee for Acoustics, Ultrasound and Vibration <i>Comité consultatif de l'acoustique, des ultrasons et des vibrations (FR)</i>	Komitet Doradczy ds. Akustyki, Ultradźwięków i Drgań
CCEM Consultative Committee for Electricity and Magnetism <i>Comité consultatif d'électricité et magnétisme (FR)</i>	Komitet Doradczy ds. Elektryczności i Magnetyzmu
CCL Consultative Committee for Length <i>Comité consultatif des longueurs (FR)</i>	Komitet Doradczy ds. Długości
CCM Consultative Committee for Mass and Related Quantities <i>Comité consultatif pour la masse et les grandeurs apparentées (FR)</i>	Komitet Doradczy ds. Masy i Wielkości związanych
CCPR Consultative Committee for Photometry and Radiometry <i>Comité consultatif de photométrie et radiométrie (FR)</i>	Komitet Doradczy ds. Fotometrii i Radiometrii
CCQM Consultative Committee for Amount of Substance – Metrology in Chemistry and Biology <i>Comité Consultatif pour la Quantité de Matière: Métrologie en Chimie et Biologie (FR)</i>	Komitet Doradczy ds. Liczności Materii – Metrologia w Chemii i Biologii
CCRI Consultative Committee for Ionizing Radiation <i>Comité consultatif des rayonnements ionisants (FR)</i>	Komitet Doradczy ds. Promieniowania Jonizującego
CCT Consultative Committee for Thermometry <i>Comité consultatif de thermométrie (FR)</i>	Komitet Doradczy ds. Termometrii
CCTF Consultative Committee for Time and Frequency <i>Comité consultatif du temps et des fréquences (FR)</i>	Komitet Doradczy ds. Czasu i Częstotliwości

Organisations, associations, committees, programs, vocabularies and agreements names	Nazwy organizacji, stowarzyszeń, komitetów, programy, słowniki i porozumienia międzynarodowe
CCU Consultative Committee for Units <i>Comité consultatif des unités (FR)</i>	Komitet Doradczy ds. Jednostek
CGPM General Conference on Weights and Measures <i>Conférence Générale des Poids et Mesures (FR)</i>	Generalna Konferencja Miar
CIPM International Committee for Weights and Measures <i>Comité International des Poids et Mesures (FR)</i>	Międzynarodowy Komitet Miar
CIPM MRA Mutual recognition of national measurement standards and of calibration and measurement certificates issued by national metrology institutes	Porozumienie o wzajemnym uznawaniu państwowych wzorców pomiarowych oraz świadectw wzorcowania i pomiarów wydawanych przez krajowe instytucje metrologiczne
CODATA Committee on Data for Science and Technology	Komitet Danych dla Nauki i Techniki
GV4 Visegrad Group of Assay Offices	Grupa Wyszehradzka Urzędów Probierczych
Convention on the control of articles of precious metals (Vienna Convention, Hallmarking Convention)	Konwencja o kontroli i cechowaniu wyrobów z metali szlachetnych (Konwencja Wiedeńska, Konwencja Probiercza)
EMPIR European Metrology Programme for Innovation and Research	Europejski Program na rzecz Innowacji i Badań w dziedzinie Metrologii
EMRP European Metrology Research Programme	Europejski Program Badawczo-Rozwojowy w dziedzinie Metrologii
EURAMET European Association of National Metrology Institutes	Europejskie Stowarzyszenie Krajowych Instytucji Metrologicznych
EURAMET Technical Committees	Komitety Techniczne EURAMET
Technical Committee for Acoustics, Ultrasound and Vibration (TC-AUV)	Komitet Techniczny ds. Akustyki, Ultradźwięków i Drgań
Technical Committee for Electricity and Magnetism (TC-EM)	Komitet Techniczny ds. Elektryczności i Magnetyzmu
Technical Committee for Flow (TC-F)	Komitet Techniczny ds. Przepływów
Technical Committee for Interdisciplinary Metrology (TC-IM)	Komitet Techniczny ds. Metrologii Interdyscyplinarnej
Technical Committee for Ionising Radiation (TC-IR)	Komitet Techniczny ds. Promieniowania Jonizującego

Organisations, associations, committees, programs, vocabularies and agreements names	Nazwy organizacji, stowarzyszeń, komitetów, programy, słowniki i porozumienia międzynarodowe
Technical Committee for Length (TC-L)	Komitet Techniczny ds. Długości
Technical Committee for Mass and Related Quantities (TC-M)	Komitet Techniczny ds. Masy i Wielkości Związanych
Technical Committee for Metrology in Chemistry (TC-MC)	Komitet Techniczny ds. Metrologii w Chemii
Technical Committee for Photometry and Radiometry (TC-PR)	Komitet Techniczny ds. Fotometrii i Radiometrii
Technical Committee for Quality (TC-Q)	Komitet Techniczny ds. Jakości
Technical Committee for Thermometry (TC-T)	Komitet Techniczny ds. Termometrii
Technical Committee for Time and Frequency (TC-TF)	Komitet Techniczny ds. Czasu i Częstotliwości
IAAO International Association of Assay Offices	Międzynarodowe Stowarzyszenie Urzędów Probierczych
IEC International Electrotechnical Commission	Międzynarodowa Komisja Elektrotechniczna
ILAC International Laboratory Accreditation Cooperation	Międzynarodowa Współpraca w Akredytacji Laboratoriów
ISO International Organization for Standardization	Międzynarodowa Organizacja Normalizacyjna
JCGM Joint Committee for Guides in Metrology	Wspólny Komitet ds. Przewodników w Metrologii
KCDB Key Comparison Database BIPM database, consist of key and supplement comparison results, and post-review accepted measurement capabilities, reported by each NMI	Baza danych BIPM zawierająca wyniki porównań kluczowych i uzupełniających, a także wykaz, zaakceptowanych po przeglądzie, zdolności pomiarowych CMC zgłoszonych przez każde NMI
Metre Convention <i>Convention du Mètre (FR)</i>	Konwencja Metryczna
NMI National Metrology Institute	Krajowa Instytucja Metrologiczna
OIML International Organization of Legal Metrology <i>Organisation Internationale de Métrologie Légale (FR)</i>	Międzynarodowa Organizacja Metrologii Prawnej
Recommendations OIML	Zalecenia OIML
Resolution of General Conference	Rezolucje Generalnej Konferencji

Organisations, associations, committees, programs, vocabularies and agreements names	Nazwy organizacji, stowarzyszeń, komitetów, programy, słowniki i porozumienia międzynarodowe
VIM International Vocabulary of Metrology – Basic and general concepts and associated terms <i>Vocabulaire international de métrologie (FR)</i>	Międzynarodowy Słownik Metrologii – Pojęcia podstawowe i terminy z nimi związane
VIML International Vocabulary of Terms in Legal Metrology <i>Vocabulaire international des termes de métrologie légale (FR)</i>	Międzynarodowy Słownik Terminów Metrologii Prawnej
WELMEC European Cooperation in Legal Metrology (former Western European Cooperation in Legal Metrology)	Europejska Współpraca w Dziedzinie Metrologii Prawnej

5. Selected basic metrological terms

Metrological terms	Terminy metrologiczne
Avogadro constant	Stała Avogadra
Avogadro number	Liczba Avogadra
Base unit	Jednostka podstawowa
Caesium frequency	Częstotliwość cezowa
Calibration	Wzorcowanie
CMC Calibration and Measurement Capabilities	Zdolności w zakresie wzorcowania i pomiarów
Conformity assessment	Ocena zgodności
Derived unit	Jednostka pochodna
Dissemination of measurement units	Przekazywanie (rozpowszechnianie) jednostek miar
Elementary entity	Indywidualność elementarna
Fundamental constant	Stała podstawowa
Indication	Wskazanie
Initial/Subsequent verification	Legalizacja pierwotna/ponowna
International System of Units SI	Międzynarodowy Układ Jednostek Miar (SI)
Law on metrology	Prawo metrologiczne
Legal metrological control	Prawna kontrola metrologiczna
Legal metrology	Metrologia prawna
Knowledge transfer	Transfer wiedzy
Measurement	Pomiar
Measurement accuracy	Dokładność pomiaru
Measurement error	Błąd pomiaru
Measurement precision	Precyzja pomiaru
Measurement repeatability	Powtarzalność pomiaru
Measurement reproducibility	Odtwarzalność pomiaru
Measurement result	Wynik pomiaru
Measurement traceability	Spójność pomiarowa
Measurement trueness	Poprawność pomiaru

Metrological terms	Terminy metrologiczne
Measurement uncertainty	Niepewność pomiaru
Measuring instrument	Przyrząd pomiarowy
Measuring stand	Stanowisko pomiarowe
Measuring system	Układ pomiarowy
Quantity	Wielkość
Quantity value	Wartość wielkości
Primary/Secondary measurement standard	Wzorzec pomiarowy pierwotny/wtórny
Recognition of type approval	Uznanie zatwierdzenia typu
Type approval certificate	Świadectwo zatwierdzenia typu
Type approval (with limited effect)	Zatwierdzenie typu (z ograniczonym skutkiem)
Type evaluation	Ewaluacja typu
Unit of measurement; Measurement unit	Jednostka miary
Verification	Weryfikacja
Verification certificate	Świadectwo legalizacji
Verification of a measuring instrument	Legalizacja przyrządu pomiarowego
Withdrawal of a type approval	Wycofanie zatwierdzenia typu

6. Selected basic assay terms

Assay terms	Terminy probiercze
Articles of precious metals/Precious metal goods/Precious metal wares	Wyroby z metali szlachetnych
Assayer	Probierz/Probierca/Osoba wykonująca czynności probiercze
Assaying (testing)	Badanie probiercze
Assay master	Mistrz probierczy
Assay Office Marks/Marks of the Authorized Assay Offices	Cechy Urzędów Probierczych
Alloy	Stop
Atomic absorption	Absorpcja atomowa
Base materials articles	Wyroby z metali nieszlachetnych
Cast	Odlewać
Common Control Marks	Wspólne cechy kontroli (CCM)
Cupellation	Kupelacja (analityczne badanie stopu złota)
Cutting out	Wycinanie
Engrave	Grawerować
False hallmark/False mark/Fake mark/Counterfeit mark	Fałszywa cecha/Fałszywy znak probierczy
Fineness mark	Liczba określająca próbę (np. „925” „585”)
Gems/Gemstones/Precious stones	Kamienie szlachetne
Genuine hallmark	Oryginalna cecha probiercza
Goldsmith/Silversmith/Jeweler	Złotnik/Jubiler/Wytwórca wyrobów z metali szlachetnych
Gravimetric method	Metoda grawimetryczna
Hallmark	Cecha probiercza
Hallmarking	Oznaczanie cechą probierczą/Cechowanie
Hallmarking Act	Ustawa probiercza
Hallmarking expertise	Ekspertyza probiercza
Hallmarking inspections	Kontrola probiercza
Hallmarking law	Prawo probiercze

Assay terms	Terminy probiercze
Homogeneity of alloy	Jednorodność stopu
Jewellery / Jewellery / Jewelry / Bijouterie	Bizuteria
Jewels	Klejnoty
Laser hallmarking	Cechowanie metodą laserową
Melt	Topić / Stapiać
Methods of taking samples	Metody pobierania próbek
Polish	Polerować
Punches / Stamps	Znaczniki probiercze / Narzędzia do umieszczania cech probierczych
Register of responsibility marks	Rejestr znaków imiennych
Responsibility marks / Sponsor's marks / Mark of producer	Znaki imienne producentów lub podmiotów odpowiedzialnych za próby i jakość wyrobu
Scraping	Zeskrobanie
Solder	Lutować / Lutowie
Standards of fineness	Standardy prób / Obowiązujące próby
Taking the sample of alloy	Pobieranie próbki stopu
Testing method	Metoda badawcza
Titration	Miareczkowanie (analityczne badanie stopu srebra)
Touchstone needles	Iglice probiercze
Touchstone testing	Badanie na kamieniu probierczym
X-ray spectroscopy	Spektroskopia rentgenowska

7. Selected definitions

Definitions of SI base units	Definicje jednostek podstawowych SI
The second, symbol s, is the SI unit of time. It is defined by taking the fixed numerical value of the caesium frequency $\Delta\nu_{\text{Cs}}$, the unperturbed ground-state hyperfine transition frequency of the caesium 133 atom, to be 9 192 631 770 when expressed in the unit Hz, which is equal to s^{-1}	Sekunda, oznaczenie s, jest to jednostka SI czasu. Jest ona zdefiniowana poprzez przyjęcie ustalonej wartości liczbowej częstotliwości cezowej $\Delta\nu_{\text{Cs}}$, to jest częstotliwości nadsubtelnego przejścia w atomach cezu 133 w niezaburzonym stanie podstawowym, wynoszącej 9 192 631 770, wyrażonej w jednostce Hz, która jest równa s^{-1}
The metre, symbol m, is the SI unit of length. It is defined by taking the fixed numerical value of the speed of light in vacuum c to be 299 792 458 when expressed in the unit m s^{-1}, where the second is defined in terms of the caesium frequency $\Delta\nu_{\text{Cs}}$	Metr, oznaczenie m, jest to jednostka SI długości. Jest ona zdefiniowana poprzez przyjęcie ustalonej wartości liczbowej prędkości światła w próżni c, wynoszącej 299 792 458, wyrażonej w jednostce m s^{-1}, przy czym sekunda zdefiniowana jest za pomocą częstotliwości cezowej $\Delta\nu_{\text{Cs}}$
The kilogram, symbol kg, is the SI unit of mass. It is defined by taking the fixed numerical value of the Planck constant h to be $6,626\,070\,15 \times 10^{-34}$ when expressed in the unit J s, which is equal to $\text{kg m}^2 \text{s}^{-1}$, where the metre and the second are defined in terms of c and $\Delta\nu_{\text{Cs}}$	Kilogram, oznaczenie kg, jest to jednostka SI masy. Jest ona zdefiniowana poprzez przyjęcie ustalonej wartości liczbowej stałej Plancka h, wynoszącej $6,626\,070\,15 \times 10^{-34}$, wyrażonej w jednostce J s, która jest równa $\text{kg m}^2 \text{s}^{-1}$, przy czym metr i sekunda zdefiniowane są za pomocą c i $\Delta\nu_{\text{Cs}}$
The ampere, symbol A, is the SI unit of electric current. It is defined by taking the fixed numerical value of the elementary charge e to be $1,602\,176\,634 \times 10^{-19}$ when expressed in the unit C, which is equal to A s, where the second is defined in terms of $\Delta\nu_{\text{Cs}}$	Amper, oznaczenie A, jest to jednostka SI prądu elektrycznego. Jest ona zdefiniowana poprzez przyjęcie ustalonej wartości liczbowej ładunku elementarnego e, wynoszącej $1,602\,176\,634 \times 10^{-19}$, wyrażonej w jednostce C, która jest równa A s, gdzie sekunda zdefiniowana jest za pomocą $\Delta\nu_{\text{Cs}}$

Definitions of SI base units	Definicje jednostek podstawowych SI
The kelvin, symbol K, is the SI unit of thermodynamic temperature. It is defined by taking the fixed numerical value of the Boltzmann constant k to be $1,380\,649 \times 10^{-23}$ when expressed in the unit J K^{-1}, which is equal to $\text{kg m}^2 \text{s}^{-2} \text{K}^{-1}$, where the kilogram, metre and second are defined in terms of h, c and $\Delta\nu_{\text{Cs}}$	Kelwin, oznaczenie K, jest to jednostka SI temperatury termodynamicznej. Jest ona zdefiniowana poprzez przyjęcie ustalonej wartości liczbowej stałej Boltzmanna k, wynoszącej $1,380\,649 \times 10^{-23}$, wyrażonej w jednostce J K^{-1}, która jest równa $\text{kg m}^2 \text{s}^{-2} \text{K}^{-1}$, gdzie kilogram, metr i sekunda zdefiniowane są za pomocą h, c i $\Delta\nu_{\text{Cs}}$
The candela, symbol cd, is the SI unit of luminous intensity in a given direction. It is defined by taking the fixed numerical value of the luminous efficacy of monochromatic radiation of frequency $540 \times 10^{12} \text{ Hz}$, K_{cd}, to be 683 when expressed in the unit lm W^{-1}, which is equal to cd sr W^{-1}, or $\text{cd sr kg}^{-1} \text{m}^{-2} \text{s}^3$, where the kilogram, metre and second are defined in terms of h, c and $\Delta\nu_{\text{Cs}}$	Kandela, oznaczenie cd, jest to jednostka SI światłości w określonym kierunku. Jest ona zdefiniowana poprzez przyjęcie ustalonej wartości liczbowej skuteczności świetlnej monochromatycznego promieniowania o częstotliwości $540 \times 10^{12} \text{ Hz}$, K_{cd}, wynoszącej 683, wyrażonej w jednostce lm W^{-1}, która jest równa cd sr W^{-1} lub $\text{cd sr kg}^{-1} \text{m}^{-2} \text{s}^3$, gdzie kilogram, metr i sekunda są zdefiniowane za pomocą h, c i $\Delta\nu_{\text{Cs}}$
The mole, symbol mol, is the SI unit of amount of substance. One mole contains exactly $6,022\,140\,76 \times 10^{23}$ elementary entities. This number is the fixed numerical value of the Avogadro constant N_{A}, when expressed in the unit mol^{-1} and is called the Avogadro number. The amount of substance, symbol n, of a system is a measure of the number of specified elementary entities. An elementary entity may be an atom, a molecule, an ion, an electron, any other particle or a specified group of particles.	Mol, oznaczenie mol, jest to jednostka SI ilości substancji. Jeden mol zawiera dokładnie $6,022\,140\,76 \times 10^{23}$ obiektów elementarnych. Liczba ta jest ustaloną wartością liczbową stałej Avogadra N_{A} wyrażonej w jednostce mol^{-1} i zwana jest liczbą Avogadra. Ilość substancji, symbol n, układu jest miarą liczby obiektów elementarnych danego rodzaju. Obiektem elementarnym może być atom, cząsteczka, jon, elektron, każda inna cząstka lub danego rodzaju grupa cząstek.

